

IMagine

Juni 2015

Magazine voor relaties van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

In Vogelvlucht

Dijkteruglegging Lent

Dit jaar worden de meeste projecten van Ruimte voor de Rivier opgeleverd. Projecten waar verhoging van de waterveiligheid hand in hand gaat met het stimuleren van kansen voor natuur, recreatie en economie. Zoals bij Lent, aan de noordoever van de Waal bij Nijmegen.

De Waal vernauwt zich bij Nijmegen in een scherpe bocht. Wanneer er vanuit Duitsland veel water wordt aangevoerd, ontstaat er stuwning in deze flessenhals. In 1993 en '95 leverde dit hoogwater grote risico's op voor Nijmegen en vooral voor het aangrenzende poldergebied; het water stond tot bovenaan de dijk, evacuatie van mensen en dieren was noodzakelijk. Om deze risico's bij grote pieken in de waterafvoer te verkleinen, konden maatregelen niet uitblijven. Een verbreding van de rivier – in de vorm van een nevengeul – vormt een betere en meer duurzame oplossing dan een klassieke ophoging van de dijken. Het eiland dat hierdoor ontstaat, wordt een uniek rivierpark. Een aanwinst voor de Nijmegenaren.

www.ruimtevoorderivier.nl

Waterveilige stad

'Op de noordoever van de Waal wordt momenteel het nieuwe stadsdeel Waalsprong gebouwd met 12.000 nieuwe woningen. De dijkverlegging levert een robuuste oplossing voor de waterveiligheid van dit woongebied op.

Nijmegen heeft van meet af aan de nadruk gelegd op de dubbele doelstelling van het programma 'Ruimte voor de Rivier': verbeteren van de waterveiligheid en versterken van de ruimtelijke kwaliteit. De ingreep in de Waal vindt plaats in stedelijk gebied, pal tegenover de historische binnenstad van Nijmegen. Waar op de 'andere' oever gebouwd wordt aan het stadsdeel Waalsprong, vormt het langgerekte stadseiland – dat ontstaat met het graven van de nevengeul voor de Waal – een verbindende schakel tussen de beide oevers. Dit wordt een uitgestrekt rivierpark met een mix van water en natuur, wonen en recreatie.

Op de zuidoever vormen we een verouderd industriegebied om tot de nieuwe stadswijk Waalfront. Waar Nijmegen zich in voorbije decennia met de rug naar de rivier had gekeerd, benutten we nu veel nadrukkelijker de waarde en de kansen van de rivier. Nijmegen omarmt de Waal.'

Bert Velthuis

wethouder Stedelijke Ontwikkeling, Nijmegen

Prachtig

'Ik weet al precies waar ik ga staan bij de oplevering. Een plek waarvandaan je het hele gebied kunt overzien. Ik vind Lent één van onze topmaatregelen. Prachtig! Neem de bruggen over de nevengeul. De kleine brug is heel bijzonder: hij is bol, waarbij de auto's op het hogere middenstuk rijden. De lagere zijcanten, op dijkhoogte, zijn voor fietsers en voetgangers. Die brug is het icoon van het project. De dijk is zo'n 350 meter landinwaarts gelegd. Er is een nevengeul gegraven, waardoor er een eiland achterblijft. En er is een nieuwe kade aan de noordoever van de Waal gelegd. Die is zo ontworpen, met een damwand erin, dat je altijd dicht bij het water kunt komen, ongeacht hoe hoog of laag de rivier staat.'

Dat is wel een beetje jammer: er zijn heel veel bijzondere constructies gebouwd, maar het meeste zie je niet meer als het straks af is. Dat zit onder de grond. Ook de nieuwe pijlers van de spoorbrug zijn heel bijzonder, bijvoorbeeld.'

Cor Beekmans
Riviertakmanager RWS

Uniek landschap

'Er zijn wel meer grote projecten in Nederland, maar wat Lent bijzonder maakt, is dat je echt een uniek landschap creëert. Dit is het eerste stedelijke rivierpark van Nederland, waar het straks fantastisch is om te wonen en te recreëren.

We houden steeds zoveel mogelijk rekening met de bewoners van het gebied. En we betrekken ze ook. Hier staan geen grote hekken om de bouwplaats, het is eerder één grote kijkgroep. Er is een app met informatie, er zijn uitzichtpunten, en elke vier weken geven we een rondleiding door het gebied. Wij worden nog gemist als we straks klaar zijn.

Samen met onze landschapsarchitect hebben we de geul en het nieuwe eiland zo goed mogelijk ingepast in het gebied. Veel oudere elementen hebben we laten staan. Zoals resten van een strandbad en van de Tweede Wereldoorlog, en van het oude fort Knodsenburg.

Ik ben trots op de manier waarop we dit eindresultaat hebben bereikt. Samen met de politiek, de opdrachtgever en omwonenden hebben we geprobeerd alle belangen te bedienen. Dat is de sleutel voor het succes.'

Adriaan de Jong
projectmanager namens de bouwcombinatie i-Lent

Genieten

'Natuurlijk was het schrikken, toen we in 2000 te horen kregen dat we weg moesten voor de nevengeul. Wij en nog 48 huizen op ons rijtje. Onbekend maakt onbemind, dus dan zet je je hakken in het zand. Maar in daarop volgende jaren krijg je meer informatie, begint het idee te bezinken. En dan ga je ook de voordelen zien. We hebben een andere plek gekregen, waar ik meer ruimte heb. We hebben een nieuw huis gebouwd, en een nieuwe, moderne garage, met een showroom. Mijn vaste lasten zijn veel lager.

Het hele project is supermooi geworden. Het water was altijd ver van je af, en nu zitten we er veel dichterbij. Dus je ziet de hele tijd de veranderingen in het water en het licht. Echt schitterend. Dat vinden heel veel mensen. Als je ziet hoeveel mensen uit Nijmegen, maar ook uit Lent, op zondag over de promenadeweg wandelen en over de dijk. Iedereen zit gewoon te genieten!'

Frank Pluym
eigenaar Garage Frank Pluym in Lent

Inspiratie

'Een goed ontwerp niet los zien van een omgevingsvisie'

2015 is het Jaar van de Ruimte. Het jaar is tevens de afsluiting van een tijdperk waarin de Rijksoverheid vanuit de regisseursstoel bepaalde hoe Nederland werd ingericht. Dat wordt straks een verantwoordelijkheid van ons allemaal, waarbij het aankomt op een gesmeerde samenwerking tussen het rijk, gemeenten, provincies, burgers, maatschappelijke organisaties en de markt. Stedenbouwkundige Riek Bakker – bekend van de Rotterdamse Kop van Zuid en Vinexlocatie Leidsche Rijn – vindt die integrale aanpak een goede ontwikkeling: 'De Omgevingswet is een zegen voor Nederland.'

Nieuwe steden

Het was in maart even wereldnieuws: Egypte wil een nieuwe hoofdstad bouwen, omdat de huidige – Caïro – te vol is geworden. India heeft plannen om 100 nieuwe steden te realiseren en de Nederlandse ontwerper Daan Roosegaarde is door koning Abdullah van Jordanië gevraagd om in de woestijnstaat een nieuwe, klimaatneutrale stad te realiseren. Is hier een trend aan het ontstaan?

‘Het concept van een nieuwe stad is natuurlijk niet nieuw’, zegt Riek Bakker. ‘En je hoeft ook niet ver te zoeken, want Almere is relatief nieuw en niet ver van een bestaande stad – Amsterdam – gerealiseerd. Wel wordt het ontwikkelen van een nieuwe stad steeds interessanter, omdat de huidige tijd veel uitdagingen biedt voor stedenbouwkundigen: hoe verweef je duurzaamheid, techniek en een goede infrastructuur op een kaal stukje grond dat straks een bruisend centrum is waar mensen leven en werken? Het moet geen prestigeobject worden, waar ik – in het geval van Egypte – wel een beetje bang voor ben, maar iets waar de bewoners zich verbonden mee voelen.

Daarom vind ik het zo belangrijk dat niet alleen de overheid, maar ook partijen als banken worden betrokken. Die weten namelijk als geen ander dat achter ieder geslaagd project ook een goed onderbouwd financieel verhaal moet zitten. Als directeur Stadsontwikkeling in Rotterdam wist ik dat de Erasmusbrug er alleen kon komen als iedereen – in de volle breedte – geloofde in het nut. Het paste perfect in het hele plan om van de Kop van Zuid iets iconisch te maken: een mooi en bruisend hart van Rotterdam dat het noorden en zuiden met elkaar verbond, als gelijkwaardige delen, met de Erasmusbrug als markant symbool.’

Leidsche Rijn

In de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (Vinex, 1991) stonden de uitgangspunten voor de bouw van nieuwe woningbouwlocaties voor de periode tussen 1 januari 1995 en 1 januari 2005. Voor een aantal steden gaf het Rijk aan waar de nieuwe uitbreiding zou kunnen plaatsvinden. Formeel was het zo dat provincies en samenwerkende gemeenten de locaties bepaalden.

De grootste Vinexwijk staat bij Utrecht, waarvoor Riek Bakker het masterplan ontwikkelde. In een paar decennia veranderde een landschap van boomgaarden, weiden, slootjes, tuinderskassen en oude boerderijen in een stadsdeel met 70.000 inwoners. Met sporen van hoe het vroeger was. ‘Grootste uitdaging was het bij elkaar brengen van Utrecht en Vleuten/De Meern’, herinnert Bakker zich.

‘Toen ik aan het masterplan begon heb ik alle betrokken partijen – de gemeenten, maar ook alle organisaties die hun zegje wilden doen over het nieuwe stadsdeel – gevraagd een top 10 te maken van wat ze graag zouden willen. Het uiteindelijke resultaat is een leefgebied waarin nieuwbouw is ingepast tussen onder andere de sloten, bomen en boerderijen van vroeger. In samenwerking met Rijkswaterstaat werd de A2 verlegd en ondertunneld. Bovenop de tunnel verrijst nu een mooi park en loopt Leidsche Rijn vloeiend over naar de rest van Utrecht.’

‘Dat Leidsche Rijn een succesverhaal is geworden, komt door de brede betrokkenheid van iedereen. Twee gemeentes die er echt wat van wilden maken en de vele organisaties die meedachten en zich flexibel opstelden. Soms krijg je bij grote projecten als deze niet helemaal je zin, maar door allemaal water bij de wijn te doen, is er iets moois ontstaan.’

Omgevingswet

Waren 25 jaar geleden bij de start van de Vinex-operatie de overheden aan zet, de komende kwarteeuw ligt de bal bij uiteenlopende coalities van gebruikers, investeerders en exploitanten. Een goede zaak, vindt Bakker: ‘Ik beweer niet dat het Rijk helemaal niets meer moet doen: mainports, wegen, water en spoor zijn en blijven de verantwoordelijkheid van Den Haag. In mijn ogen moet de inrichting van Nederland voor een groot deel van onderop gebeuren – ja, met een beetje hulp uit Den Haag. En het kán ook. Kijk maar wat er in Leidsche Rijn dankzij de betrokkenheid van vele partijen tot stand is gebracht. Met die brede coalitie is iets ontstaan dat veel mensen in de armen konden sluiten. Ik word iedere keer weer blij als ik er ben.’

Om straks die integrale aanpak mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat wetten en regels ontwikkeling helpen (en niet in de weg staan), is er de Omgevingswet, waaraan binnen IenM de afgelopen jaren samen met alle betrokkenen hard is gewerkt. Die vervangt 26 bestaande wetten (en 4.600 artikelen). Vier Algemene maatregelen van bestuur komen in de plaats van de huidige 120. Vooruitlopend op de nieuwe integrale wet wordt door een flink aantal gemeenten, in het kader van het programma “Houd het eenvoudig, maak het beter!”, al gewerkt in geest van de Omgevingswet. Dit moet de komende jaren vaart brengen in de ruimtelijke ontwikkeling.

Bakker is blij met de Omgevingswet. ‘Een zegen voor Nederland. Ze bevordert de integrale aanpak. Er is meer betrokkenheid en plannen komen eerder voor elkaar. Dat scheelt tijd en geld. Ik vind overigens wel dat universiteiten en andere onderwijsinstellingen beter moeten inspelen op deze wet en de manier waarop we Nederland gaan inrichten. Zorg dat betrokkenen – overheid en andere participanten – hierop goed worden toegerust. Het gaat immers om de toekomst van Nederland!’

Durf tonen

De gemeente Roosendaal vroeg Riek Bakker in 2014 een visie te ontwikkelen voor een aantrekkelijker stadscentrum. Tijdens een drukbezochte informatieavond vroeg zij de aanwezige bestuurders waarom zij een nieuw centrum wilden: om goede sier te maken (met het oog op de naderende raadsverkiezingen) of omdat zij écht geloofden in een mooi en levendig stadshart waarin iedereen zich thuis voelt. En dan is het volgens Bakker een kwestie van tegen heilige huisje durven te schoppen. Bijvoorbeeld door, in het geval van Roosendaal, de vertrouwde weekmarkt naar een nieuwe locatie te verplaatsen.

‘Provincies en gemeenten kunnen echt een stempel gaan drukken op de ruimtelijke kwaliteit van hun omgeving. Mijn ervaring is dat vooral provincies hierin nog wat zoekende zijn. Misschien omdat ze het gevoel hebben “er een beetje bij te hangen”. Ten onrechte, want met de Omgevingswet zitten ze straks echt aan het stuur. Samen met de andere participanten, want door dit samenspel kunnen zij een goede, integrale visie op de omgeving ontwikkelen.

De Omgevingswet biedt alle handvaten om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Met meer betrokkenheid en minder obstakels. Zorg dan dat je de participatie en financiering goed regelt en verzamel de juiste professionals om je heen, te beginnen met echte stadsontwikkelaars.’

Want met hen begint het volgens Bakker. ‘Maar een goed ontwerp kan natuurlijk nooit los worden gezien van een visie op de omgeving waarin alle betrokkenen zich kunnen vinden en er echt *commitment* is om er samen tot resultaten te komen. Want plannen maken is natuurlijk leuk, het wordt nog leuker als ze ook worden uitgevoerd!’

Samen Werken

Open Data

Het ministerie van IenM beschikt over enorme hoeveelheden data, waarvan het grootste deel per 1 januari 2015 voor iedereen – van burger tot bedrijf – toegankelijk is en rechtens vrij te gebruiken. Daarmee voldoet IenM ruimschoots aan de richtlijn Open Data, die stelt dat EU-lidstaten (openbare) overheidsinformatie voor 18 juli van dit jaar voor hergebruik beschikbaar stellen. Dit alles uiteraard met inachtneming van de geldende privacyregels. Met die vrijgekomen data kunnen bedrijven onder andere websites en apps bouwen. De bekendste is waarschijnlijk wel Buienradar, die gebruik maakt van KNMI-gegevens. Daarnaast beschikt IenM over veel geodata: over water, ruimte en wegen. Deze maken het voor bedrijven mogelijk steeds meer diensten en praktische toepassingen te ontwikkelen. Hoe meer data je namelijk aan elkaar verbindt, hoe meer nieuwe oplossingen er ontstaan. Lees meer over de al bestaande apps en de mogelijkheden die nog in het verschiet liggen.

Toekomst nog spannender

'Het begon tijdens de Innovatie-Estafette in 2011. Daar zei onze minister toe dat we per 1 januari 2015 alle openbare data voor gebruik ter beschikking stellen aan andere partijen. Dat is ons ook voor driekwart gelukt met alle goed gestructureerde data. Maar we hebben veel meer informatie dan we hadden ingeschat! Dit jaar maken we onze laatste gestructureerde informatie openbaar, tenminste zo lang die informatie de privacy niet schaadt natuurlijk.

We beschikken als IenM vooral over geodata: data over water, weer, ruimte en wegen. Dat zijn onze kroonjuwelen, waar bedrijven nu over kunnen beschikken. Een voorbeeld: met de basisregistratie topografie plus het Actueel Hoogtebestand Nederland als open data, kan een 3D visualisatie van Nederland worden gemaakt. Zo kunnen bedrijven adviseren om zonnepanelen op de juiste plek te plaatsen. Want naast een groot gebouw vang je natuurlijk weinig zon.

Straks gaan we ook aan de slag met big data. Ook burgers verzamelen data. Hoe kan IenM die gebruiken? Krijgt RWS burgerdata erbij om de kwaliteit van de wegen te checken? Sensoren in auto's die bijvoorbeeld aan de verkeerscentrale doorgeven waar oneffenheden in de weg zitten. En onze smartphones die de kwaliteit van de lucht overdragen aan het RIVM, waardoor carapatiënten meteen weten of zij naar buiten kunnen zonder problemen. Energieonderzoek Centrum Nederland gaat aan de slag met een prototype om dat laatste mogelijk te maken.

IenM heeft bij al deze ontwikkelingen een verbindende rol: wij brengen kennis en mensen samen, kijken waar kansen liggen en halen de daarvoor benodigde informatie op bij onze collega's. De toekomst wordt nog spannender!'

Rien Bout

lid van het IenM kernteam 'Anders omgaan met Data'

Maak er gebruik van!

'Data zijn voor ons van groot belang. PBL is het derde planbureau van Nederland, naast het CPB en SCP. Wij doen veel strategisch beleidsonderzoek op milieu-, natuur- en ruimtegebied.

Bijna alle data die we gebruiken, komt van externe leveranciers. Van de open data van de overheid en het bedrijfsleven zijn we een grootgebruiker geworden. Zowel data van openbare meetnetten als van basisregistraties en statistische data. In de toekomst zal dit zich uitbreiden naar het gebruik van innovatieve big databronnen. Samenwerking met externe partijen wordt hierdoor voor ons nog belangrijker.

De open data die we zelf naar buiten brengen, is meestal het resultaat van bewerking, analyse of modellering van reeds bestaande data. Op dit moment biedt het PBL zo'n twintig datasets aan, variërend van historische wegenbestanden, geluidbelastingkaarten en regionale bevolkingsprognoses tot data over het mondiale milieu. Veel milieu-, natuur-, en ruimte-indicatoren staan in het Compendium voor de Leefomgeving, een samenwerkingsverband van het PBL met het CBS en de WUR.

Verder gebruikt de Wereldbank onze mondiale GRIP-wegenkaart, die we hebben gemaakt voor biodiversiteitsonderzoek, om de gevolgen en risico's van natuurrampen in te schatten. RTL plaatste een app op haar website, waarin gebruikers kunnen opvragen hoeveel inwoners een gemeente waarschijnlijk heeft in 2025 en 2040, gebaseerd op de bevolkingsprognoses van het PBL en het CBS.

Vanaf 2015 integreren we het publiceren van open data verder in ons primaire proces. Het doel hiervan is dat data van onderzoeksresultaten – direct samen met de rapporten – beschikbaar komt voor journalisten, burgers en bedrijfsleven, vakgenoten en overheden zoals ons eigen ministerie.'

Johan van der Schuit

geospecialist, Planbureau voor de Leefomgeving

Definitieve dienstverlening

‘Sinds september 2012 stellen we als RDW technische voertuiggegevens uit het Kentekenregister beschikbaar als open data, gratis en vrij voor hergebruik. In eerste instantie als proef, maar sinds 1 januari 2014 als definitieve dienstverlening. In 2014 is het gebruik ten opzichte van de proefperiode verdrievoudigd en opgelopen tot ruim 78 mln. transacties en ruim 3.300 actieve (her)gebruikers. Een groot succes dus.

Inmiddels zijn er tientallen websites en apps die gebruik maken van de Voertuig Open Data – zoek maar eens naar kentekeninformatie in een willekeurige zoekmachine... Een mooi voorbeeld is AutoAlert, een toepassing ontwikkeld voor tankstations. Hiermee voorkomen ze dat voertuigen, met een valse of gestolen kentekenplaten, onvindbaar zijn nadat ze zijn doorgereden zonder te betalen.

Sinds 30 januari 2014 zijn de openbare gegevens over parkeergebieden en -tarieven van Nederlandse gemeenten ook toegankelijk als open data. Deze parkeerdata bevatten statische parkeergegevens van straten, slagboom parkeerplekken en betaalde parkeervoorzieningen van gemeenten. Deze toepassingen helpen automobilisten snel een keuze voor een parkeerplaats te maken. En het beperkt het zoekverkeer. De bron van de parkeergegevens is het Nationaal Parkeer Register (NPR), een project uitgevoerd in samenwerking met de coöperatie Service Huis Parkeren en Verblijfsrechten en het programma Beter Benutten.

Gekoppeld aan de ambitie van het ministerie om alle niet-gevoelige overheidsinformatie als open data beschikbaar te stellen, loopt binnen de RDW een project om de huidige datasets Voertuig en Parkeren verder uit te breiden, en om nieuwe datasets toe te voegen, zoals gegevens uit het Terugroepregister en gegevens over keuringen.’

Martine van Heijnsbergen
senior adviseur, Dienst Wegverkeer (RDW)

Informatie harmoniseren

‘Nee, rijk worden we er niet van. Maar open data bespaart ons wel ontwikkelkosten van nieuwe apps. Met behulp van het platform Open Data kunnen we geografische data van steden, waterschappen en provincies aan elkaar knopen. Dan krijg je een mooi overzicht van alle wegen, huizen en waterwegen. Maar een wijknummer van een gemeente komt niet overeen met de buurtcodes van het CBS. Dus wat wij doen, is informatie harmoniseren.

Burgers willen graag meer weten over hun eigen omgeving. Woon ik in een veilig buurt, wat is mijn huis waard en hoe gezond is de lucht in mijn wijk? Als we onze Smart City app laten zien, schrikken mensen soms wel van wat we allemaal weten. Maar we werken altijd met openbare data. Gemeenten zijn meer geïnteresseerd in die delen van hun gemeente waarin ze moeten investeren, waar de meeste ongelukken gebeuren en waar de probleemwijken zitten bijvoorbeeld. En de zakelijke markt wil graag weten waar haar klanten zitten. Denk aan een bedrijf dat zonnepanelen verkoopt; waar wonen mensen die duurzaam gedrag vertonen en bereid zijn daarin te investeren?

De data die deze groepen zoeken, is best aanwezig, maar staat verspreid bij verschillende organisaties. Daar springen wij als bedrijf op in. Door deze data te structureren en samen te voegen in een app bijvoorbeeld. Idealiter een landelijk beeld, waarbij we heel Nederland kunnen bestrijken. Bij sommige bedrijven is het lastig data los te krijgen. Maar soms verloopt het ook soepel zoals bij RWS waarmee we de prachtige Smart City Kaart hebben ontwikkeld met daarin gegevens over waterhoogtes, waterwegen, kunstwerken, havens, bruggen, tunnels, dijken, oevers en bodem.’

Chris van Aart
zCoolMonkeys

Van Deur tot Deur

Van Afval Naar Grondstof

Van Afval naar Grondstof (VANG). Zo heet het programma dat IenM is gestart in 2014. Bewust omgaan met de materialen die de natuur ons levert, stoffen hergebruiken en minder afval in ons milieu terecht laten komen; dat is het streven. Het Rijk werkt samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en (semi)overheden aan het versnellen van die transitie. In 'Van Deur tot Deur' delen de verschillende partijen, die te maken hebben met VANG, hun ervaringen.

Video

Circulair

De uitdaging is te groeien door te vergroenen. Hiervoor is een verandering nodig naar een circulaire economie. Een economie waarbij het hergebruik van producten en grondstoffen gemaximaliseerd – en waarde vernietiging geminimaliseerd wordt.

De gemeente

'Onze gemeente boekt uitstekende resultaten op het gebied van de inzameling van plastic verpakkingen. Op het afgelopen Afvalcongres ontvingen we, voor het tweede jaar op rij, een Recycle Award uit handen van Nedvang, de uitvoeringsorganisatie die de regie voert over de inzameling en recycling van verpakkingen.

Vanaf 2010 zamelen we plastic verpakkingsafval gescheiden in. In het begin gebruikten we de zakken van Plastic Heroes. In 2012 zijn we overgegaan op inzameling met kliko's. De inwoners kunnen deze elke twee weken buiten zetten. Dit jaar hebben we de plastic container omgedoopt tot PMD-container. Nu mogen plastic verpakkingsafval, metalen verpakkingen en drankpakken samen in één container. Dat maakt het voor burgers nog gemakkelijker om verpakkingen aan te bieden voor recycling.'

Gemakkelijk gemaakt

'Grootste succesfactor is dat het scheiden van afval gemakkelijk is gemaakt en het aanbieden van ongescheiden afval – restafval – wordt ontmoedigd. Restafval is immers ongeschikt voor recycling en gaat rechtsreeks richting verbrandingsoven. De service voor het scheiden van afval is hoog: bijna alle afvalstromen worden aan huis opgehaald. Het aanbieden van restafval is voor inwoners minder aantrekkelijk. Ten eerste omdat we restafval inzamelen in zakken: de voormalige restafvalcontainer wordt nu gebruikt als PMD-container. Ten tweede omdat mensen voor de zakken moeten betalen.'

Inzet

'Maar het is vooral dankzij de medewerking van onze inwoners dat meer dan 90% van het huishoudelijk afval uit Horst aan de Maas wordt hergebruikt. Zij hebben voor hun inzet absoluut een Recycle Award verdiend!'

Birgit op de Laak

wethouder Horst aan de Maas

De sorteerder

'Wij sorteren, in totaal, voor bijna 70% van de Nederlandse gemeenten het ingezamelde kunststof verpakkingsafval in Nederland. Dat gebeurt in onze sorteerinstallatie in Rotterdam, waar we acht materiaalstromen onderscheiden. We gebruiken geavanceerde scheidingstechnieken, zoals infrarood technologie.

Na het sorteren leveren we 'zuivere materiaalstromen' aan recyclebedrijven als AKG Polymers en, in de nabije toekomst, aan de nieuwe state-of-the-art fabriek van QCP (zie kader). Deze bedrijven maken op hun beurt weer grondstoffen voor nieuwe producten zoals dashboards of huishoudelijke apparaten. Zo dragen we bij aan het sluiten van de keten.

De afgelopen jaren zaten we op een sorteerrendement van 75%. Dat was met onze opdrachtgevers afgesproken en ook financieel-economisch rendabel. Per 1 januari 2015 hebben wij dit percentage opgeschroefd naar 90%. Dat bracht wel even een schok in de afvalwereld teweeg. Is dat percentage wel realistisch, vroegen vele partijen zich af. Maar het is gelukt. In het eerste kwartaal van 2015 ligt het sorteerrendement in onze fabriek al op die 90%.

In VANG staan forse uitdagingen en ambities geformuleerd. Kunst is die papieren ambities te vertalen naar de praktijk. Op z'n Rotterdams gezegd: 'Geen woorden, maar daden'. Ons bedrijf is ingespeeld op de toekomst. Kijk naar het inzamelen van drankenkartons en blikjes, die we nu ook sorteren in onze installatie in Rotterdam. Tientallen gemeenten pakken dit nu op. Horst aan de Maas is een mooi voorbeeld van een gemeente die innovatief bezig is. Maar er is nog een enorme winst te boeken.'

Geert Steeghs
manager overheidsdiensten, SITA

QCP bouwt fabriek van de toekomst

QCP bouwt een kunststoffabriek in Sittard-Geleen op het industriecomplex Chemelot. Deze locatie kenmerkt zich als 'hotspot' op het terrein van kunststoffen.

QCP is een nieuw bedrijf dat hoogwaardige grondstoffen voor de kunststofverwerkende industrie gaat produceren op basis van gebruikte kunststoffen afkomstig van huishoudens en industrie. SITA is één van de grootste aandeelhouders in de fabriek. De belangrijkste afnemers van de gerecyclede grondstoffen zijn de verpakkingsindustrie, de bouwsector en de automotieve industrie. Eind van dit jaar zal de fabriek worden geopend.

De grondstoffenfabrikant

'AKG Polymers BV is al ruim 45 jaar actief op het gebied van kunststofrecycling. Ons bedrijf in Vroomshoop is bijzonder innovatief. Die innovaties leiden tot recycling van steeds grotere hoeveelheden zachte kunststoffen (polypropyleen en polyethyleen). In onze fabriek produceren we jaarlijks meer dan 35.000 ton recyclelaat op een duurzame manier. Inmiddels is ons bedrijf een belangrijke speler in Europa. Onze producten vinden hun weg in auto-onderdelen, tuinmeubelen, huishoudelijke apparaten (stofzuigers, koffiemachines), opbergssystemen (kratten/boxen) en plant- en boomcontainers.'

In onze genen

'Eerst verwerkten wij alleen industrieel kunststof. De aanvoer kantelde toen industriële bedrijven zelf hun kunststoffen gingen recyclen. Recycling zit echter in onze genen. We zijn ons gaan toeleggen op het verwerken van kunststof consumentenafval. Ondernemen is ook vooruitkijken. Onze plannen zijn ambitieus. We willen de hoeveelheid gerecyclede kunststoffen uitbreiden tot ca. 50.000 ton per jaar. AKG streeft naar een stevige marktpositie als leverancier van (secundaire) grondstoffen. Dan zal er vanzelfsprekend meer (kunststof) afval ingezameld moeten worden.'

Geen onzinverhalen

'De overheid zal consumenten daarbij zo veel mogelijk moeten stimuleren en ondersteunen. Leg daarbij duidelijk uit hoe het zit, vertel geen onzinverhalen en maak het hele proces transparant. Laat duidelijk zien wat er werkelijk met het ingezamelde afval gebeurt. Zodoende blijven mensen gemotiveerd. Alleen zo kunnen we tot in lengte van dagen van de resources van onze prachtige doch kwetsbare planeet genieten.'

Jur Zandbergen
directeur AKG Polymers

Jaarlijks worden wereldwijd 265 miljoen ton kunststoffen geproduceerd, waarvan in Europa 46 miljoen ton. Daarvan werd in 2014 nog maar 6,5 miljoen ton gerecycled. De rest is nog in gebruik of – waarschijnlijker – gestort, verbrand als restafval of eindigt als zwerfafval op land of in zee. Voor bedrijven die gerecyclede kunststoffen verwerken tot nieuwe grondstoffen, zoals AKG Polymers, is er letterlijk nog een wereld te winnen.

De producent

‘Sinds 2009 zijn wij binnen Philips bezig met projecten rond gerecycled plastic. In 2010 hebben wij de eerste producten met gerecycled plastic gelanceerd. Op dit moment gebruiken wij deze in meerdere stofzuigers, Senseo koffiezetapparaten en strijkijzers. Continu zijn we bezig nog meer gerecycled plastic toe te passen in onze producten.’

Ontwerp aanpassen

‘Samenwerking in de keten is van groot belang voor het slagen. Gerecycled plastic heeft andere eigenschappen dan nieuw plastic. Alleen door een directe samenwerking tussen recycler en producent kunnen materialen worden ontwikkeld die voldoen aan alle eisen. Verder merken wij dat – wanneer we nieuwe producten ontwerpen voor gebruik van gerecycled plastic – er meer mogelijkheden zijn om gerecycled plastics toe te passen. Het ontwerp van het product wordt dan aangepast aan de eigenschappen van het gerecyclede materiaal.’

Innovatie versnellen

‘Op dit moment zijn de toepassingen van gerecycled plastic nog steeds beperkt. Vaak kan het niet worden gebruikt voor onderdelen die in contact staan met voedsel of gekleurde, plastic onderdelen. Om dit mogelijk te maken, is verdere innovatie nodig. Wij geloven dat die innovatie zal versnellen wanneer meer producenten gerecycled plastic gaan toepassen. De Nederlandse overheid kan als ketenregisseur van het kunststofkringloop ketenakkoord hierin een belangrijke rol spelen: door partijen aan elkaar te verbinden en zo deze innovatie te versnellen.’

Eelco Smit

Director Sustainability

Group Sustainability, Philips International B.V.